

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

№ 101 от 24.04.2026

«Татарстан Республикасы Апас муниципаль районында 2026-2030 елларга мәдәниятне үстерү» муниципаль программасын раслау турында

Апас муниципаль районы халкының мәдәният, сәнгать өлкәсендәге агымдагы һәм яңа ихтыяжларын канәгәтләндерү, район халкы һәм Апас муниципаль районы кунаклары өчен мәдәният учреждениеләренең жәлеп итүчәнлеген арттыру максатларында Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Башкарма комитеты КАРАР БИРӨ:

1. «Татарстан Республикасы Апас муниципаль районында 2026-2030 елларга мәдәниятне үстерү» муниципаль программасын расларга.

2.Әлеге карарны Татарстан Республикасының рәсми хокукий мәгълүмат порталында бастырып чыгарырга (<http://pravo.tatarstan.ru/>).

3.Апас муниципаль районының финанс-бюджет палатасына Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы бюджетында «2026-2030 елларга Татарстан Республикасы Апас муниципаль районында мәдәниятне үстерү» муниципаль программасын гамәлгә ашыруга финанс чаралары бүлеп бирүне күздә тотарга.

4.Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенең социаль мәсьәләләр буенча урынбасарына йөкләргә.

Житәкче

Б.Н. Әхмәтжанов

Татарстан Республикасы
Апас муниципаль районы
Башкарма комитетының 2026 елның 24 апрелдәге 101 номерлы
карары белән расланды

МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММА
" Татарстан Республикасы Апас муниципаль районында 2026-2030 елларга
мәдәниятне үстерү"
Программа паспорты

Программа исеме	"2026-2030 елларга Апас муниципаль районында мәдәниятне үстерү."
Программа тәминаты эшләнү өчен нигез	Программа Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары нигезендә эшләнә. "Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы" муниципаль берәмлеге Уставы, башка норматив хокукый актлар белән эшләнгән
Муниципаль заказчы-программаның координаторы	Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы башкарма комитеты
Программа тәминатын төп эшләнүчеләр	"Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Башкарма комитетының мәдәният бүлеге" муниципаль казна учреждениесе
Программа максаты	Апас муниципаль районы халкының мәдәният, сәнгать өлкәсендәге агымдагы ихтыяжларын канәгатьләндерү һәм яңаларын формалаштыру; Район халкы һәм район кунаклары өчен мәдәният учреждениеләренең жәлеп итүчәнлеген арттыру.
Программаның бурычлары	1. Жәмгыятьнең социаль һәм мәдәни прогрессы өчен төп ресурс сыйфатында аларның социомәдәни функцияләрен гәмәлгә ашыру максатында музейларны комплекслы үстерү. 2.Гражданнарга мәгълүматтан һәм белемнәрдән ирекле файдалануга конституциячел хокукларны гәмәлгә ашыруны, шулай ук китапханәләрдә саклана торган милли мәдәни мирасны саклап калуны тәмин итәргә сәләтле китапханә хезмәте

	күрсөтү системасын үстөрү; 3. Милли музыкаль традицияларне саклау һәм үстөрү, заманча музыка сэнгатен үстөрү
Гамэлгә ашыру сроклары	2026-2030 еллар
Ярдәмче программалар	"2026-2030 елларга музей эшен үстөрү"; "2026-2030 елларга китапханә эшен үстөрү"; "2026-2030 елларга клуб концерт оешмаларын һәм башкару сэнгатен үстөрү"
Программаны финанслау күләмнәре	2026-2030 елларга Программаны финанслау күләме 975 038,90 мең сум тәшкил итә, шул исәптән: 2026 ел-167 889,20 мең сум; 2027 ел-190 054,50 мең сум; 2028 ел-205 698,40 мең сум; 2029 ел-205 698,40 мең сум; 2030 елда-205.698, 40 мең сум. Искәрмә: программаны финанслау күләмнәре фаразланган характерда була һәм бюджетлар формалаштыруны исәпкә алып, ел саен төзәтелергә тиеш тиешле елга тиешле дәрәжәләрдә, шулай ук чараларны уртак финанслауга федераль һәм республика бюджетыннан акчалар бүлеп бирү
Программаның максатларын һәм бурычларын гамэлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтижәләре (нәтижәләрне бәяләү индикаторлары) һәм аның бюджет нәтижәләре күрсәткечләре	Программа сихерен гамэлгә ашыру 2030 елга арттыруга ирешергә мөмкинлек бирәчәк: - музейларның төп фонды дәүләт исәбенә куелган һәм саклауга куелган әйберләр санының 5 процентка кадәр; - янгын куркынычсызлыгы системалары белән жиһазландырылган музей мәйданнарының өлеше 100 процентка кадәр; - төп фондның музей әйберләрен актив күрсәтүдә катнашкан күләменә 41 процентка кадәр; - хисап чорында музейларга бару өлешенә алдагы чорга нисбәте 5 процентка кадәр; - 2030 елга социаль якланмаган һәм мөмкинлекләре чикләнгән кешеләр тарафыннан музейларга бару саны 10 га кадәр%; - үз фондларыннан күргәзмәләр санының нисбәте 3 процентка кадәр; - электрон каталогка кертелгән музей әйберләре саны 3,5 процентка кадәр; - хезмәткәрләренә гомуми санына карата компьютерлаштырылган эш урыннары саны 100 процентка кадәр район халкын китапханә хезмәте белән 90 процентка кадәр колачлау; һәркем файдалана алырлык китапханәләренә

	<p>жыелма фондында яңа керемнәр өлөшөн 4,0 процентка кадәр арттыру; үзәкләштерелгән язылу исемнәре санын 70 берәмлеккә кадәр арттыру; Апас районы китапханәләренең жыелма электрон каталогында библиографик язмалар санын 50 мең берәмлеккә кадәр арттыру; компьютер жиһазлары һәм Интернет челтәре белән жиһазландырылган һәркем файдалана алырлык китапханәләр өлөшөн 100 процентка кадәр арттыру; Заманча китапханә жиһазлары һәм жиһазлары белән тәэмин ителгән китапханәләр өлөшөн арттыру; модель китапханәләр төзү; ел саен уздырылган район һәм республика китапханәләр чараларының санын 4 берәмлеккә кадәр арттыру; кимендә 2 берәмлек грантлар буенча ел саен гамәлгә ашырылган китапханә проектлары санын арттыру; ел дәвамында квалификациясен күтәргән белгечләр өлөшөн тармак белгечләренең гомуми саныннан 6,5 процентка кадәр арттыру. төрлө дәрәжәдәге конкурсларда, фестивальләрдә катнашучылар санын арттыру; клуб формироваһиеләрендә катнашучылар алган дипломнар, премияләр санын арттыру; массакуләм һәм мәдәһи-массакуләм программа чараларында катнашучылар өлөшөн арттыру; үзешчән сәһгәт сәһгәтенең клуб формироваһиеләрен һәм аларда катнашучылар санын арттыру; түләүле һигездә сихерне арттыру район халыкларының этномәдәһи үзенчәлеген саклауга юнәлдәһелгән мәдәһи акцияләр һәм программалар саны 10 чарага кадәр дәүләт органнары, мәдәһи-агарту учреждениеләре, милли-мәдәһи берләшмәләр, шулай ук аерым гражданныр белән 5 проектка кадәр уртаҡ проектлар саны;</p>
<p>Программаның үтәләшөн тикшереп торуны оештыру системасы</p>	<p>Апас муниципаль районы башкарма комитеты</p>

Программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә гомуми характеристика, шул исәптән проблемы, на решение которых она направлена

Бүгенге көндә Апас муниципаль районында 3 муниципаль мәдәһиәт учреждениесе үз эшчәнлеген алып бара:

- "Апас туган якны өйрәнү музейе" Мәдәһиәт МБУ;
- "Үзәкләштерелгән клуб системасы" МБУ
- "Үзәкләштерелгән китапханә системасы" МБУ

2025 елда Апас муниципаль районында мәдәният һәм сәнгать өлкәсенә ярдәм итү һәм аны үстерүгә район бюджетыннан 198.472, 31 мең сум акча жибәрелде. Тармакта эшләүчеләр саны 194 кешедән артып китте (шуларның 42се биб). 2025 ел йомгаклары буенча район мәдәният учреждениеләрендә уртача айлык хезмәт хакы 62 490 сум тәшкил итә. Шактый акчалар матди-техник базаны үстерүгә, тармак объектларын төзүгә һәм реконструкцияләүгә, мәдәният учреждениеләре жиһазларын комплекслы мәгълүматлаштыруга һәм модернизацияләүгә юнәлтелә.

Әмма район халкының мәдәният, сәнгать өлкәсендәге агымдагы ихтияжларын канәгатьләндерү һәм яңаларын формалаштыру, мәдәният учреждениеләренең район халкы һәм кунаклары өчен жәлеп итүчәнлеген арттыру бурычы кала.

Мәдәният өлкәсендә булган проблемаларны жинү механизмы

Проблеманың эчтәлеге	Хәл итү механизмы
Мәдәни-ял итү тәкъдимнәре гражданнар сорауларының бөтен диапазонын капламый	Мәдәни-ял итү эшчәнлегә өлкәсендә эшнең яңа формаларын һәм ысулларын кертү
Мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасының житәрлек дәрәжәдә үсмәве	Тармакның матди-техник базасын ныгыту һәм мәгълүматлаштыру, жиһазларны модернизацияләү, бюджеттан тыш акчалар, дәүләтнеке булмаган структуралар жәлеп итү
Инвалидлар, тормыш эшчәнлегә чикләнгән затлар өчен мәдәният учреждениеләреннән файдалану мөмкинлегә житәрлек булмау	Мәдәният учреждениеләрен махсус техника белән тәэмин итү, мәдәният учреждениеләрен инвалидлар һәм башка аз хәрәкәтләнүче гражданнар өчен жайлаштыру, дистанцион хезмәт күрсәтүне үстерү
Инновацион мәдәни проектлар эшләү һәм аларны гамәлгә кертү зарурлыгы	Инновацион проектларга, ижади остаханәләргә грант ярдәме

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы буенча муниципаль мәдәният учреждениеләренең (музейлар, мәдәни-ял итү тибындагы учреждениеләр, китапханәләр) халык тыгызлыгы һәм урнашуы

Муниципаль район исеме,	Жирлекләр саны	Халык		Мәдәният учреждениеләре саны	Мең кешегә исәпләнгән учреждениеләр саны
		Мең кеше	республика халкының гомуми саныннан процент		

1	2	3	4	5	6
Апас	22	18,676	0,5	90	2

Программа максатларына ирешүгә аларның йогынтысын киметү максатында хәвеф-хәтәрне жайга салу һәм идарә итү чаралары

Программаны гамәлгә ашырганда хәвеф - хәтэргә Анализ һәм хәвеф - хәтэргә идарә итүне муниципаль заказчы-программаның координаторы-Апас муниципаль районы Башкарма комитеты башкара.

Иң житди куркынычларга ярдәмче программаларны гамәлгә ашыруның финанс һәм административ куркынычын кертергә мөмкин. Финанс куркынычы программа буенча кабул ителгән финанс йөкләмэләрен тулысынча үтәмәүдән гыйбарәт. Финанс куркынычын чикләү ысулы булып программа чараларының финанс күрсәткечләренә һәм ирешелгән нәтижеләргә карап күрсәткечләргә ел саен төзәтмәләр кертү тора.

Программаның матурлыгын Апас муниципаль районы бюджетыннан финанслап житкermәү куркынычын киметү мәдәният, социаль партнерлык өлкәсендәге инновацион проектларның инвестицияләр жәлеп итүчәнлеге механизмнарын формалаштыру юлы белән гамәлгә ашырыла. Административ хәвеф-хәтәр программа белән нәтижәсез идарә итүгә бәйле, бу ярдәмче программаларның максатларын һәм бурычларын үтәмәүгә китерергә мөмкин. Административ куркынычны чикләү ысуллары булып:

программа чараларын үтәү барышын контрольдә тоту һәм Программаны гамәлгә ашыру белән агымдагы идарә итү механизмын камилләштерү;

программаны гамәлгә ашыруның еллык планнарын формалаштыру;

программа күрсәткечләре (Индикаторлары) үтәлешенә өзлексез мониторинг;

халыкка мәгълүмат житкерү һәм Программаны гамәлгә ашыру барышы турында белешмәләрне ачык бастырып чыгару.

Хәвеф - хәтәрләр белән идарә итү чараларын күрү программаны гамәлгә ашыруны мониторинглау һәм аның нәтижелелеген һәм нәтижелелеген бәяләү нигезендә

Программаның муниципаль заказчысы-координаторы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Программаның төп максатлары, бурычлары, ахыргы нәтижеләрен һәм аны гамәлгә ашыру срокларын тасвирлау

Программаның максаты 2026 - 2030 елларга "Татарстан Республикасы мәдәниятен үстерү" республика программасы белән билгеләнгән Татарстан Республикасы Дәүләт мәдәни сәясәтенең өстенлекләренә нигезләнгән.

Апас муниципаль районының социаль-икътисадый үсеше максатларында мәдәният һәм сәнгать өлкәсен тотрыклы үстерү өчен тиешле шартлар тудыру белән беррәттән, әлеге программаның стратегик максаты-Апас муниципаль районында яшәүчеләрнең мәдәният, сәнгать һәм кинематография өлкәсендәге агымдагы ихтыяжларын канәгатьләндерү һәм яңаларын формалаштыру, мәдәният, сәнгать һәм кинематография учреждениеләренә район халкы һәм кунаклары өчен жәлеп итүчәнлеген арттыру. Бу максатка ирешү өчен системалы характердагы кайбер бурычларны хәл итәргә кирәк, шул исәптән:

жәмгыять үсешенә мөһим ресурсы буларак социомәдәни функцияләренә гамәлгә ашыру өчен музейларны комплекслы үстерү;

гражданнарга мәгълүматтан һәм белемнәрдән ирекле файдалануга конституциячел хокукларын гамәлгә ашыруны, шулай ук китапханәләрдә саклана торган милли мәдәни мирасны саклап калуны тәэмин итәргә сәләтле китапханә хезмәте күрсәтү системасын үстерү;

милли музыкаль традицияларне саклау һәм үстерү, заманча музыка сэнгатен үстерү;
Апас муниципаль районында халык сэнгать һөнэрлэрен саклау, өйрәнү һәм үстерү;
Апас муниципаль районы территориясендә урнашкан мэдәни мирас объектларының сакланышын һәм алардан нәтижәле файдалануны тээмин итү;

төбәкара һәм милләтара мэдәни хезмәттәшлекне үстерү өчен шартлар тудыру тармак учреждениелэрен квалификацияле персонал белән тээмин итү өчен идарә итүнең һәм кадрлар әзерләнүнең заманча механизмнарын кертү;

мэдәният, сэнгать, мэдәни мирас объектларын саклау һәм алардан файдалану өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыруны һәм мөнәсәбәтләрне жайга салуны тээмин итү.

Программа программа чараларын гамәлгә ашыруның муниципаль дәрәжәсен күздә тотта, аларның үзенчәлекле бурычлары тиешле ярдәмче программаларда чагылдырылган.

"2026-2030 елларга музей эшен үстерү" ярдәмче программасы Апас муниципаль районының музей фондын саклап калуға, өйрәнүгә һәм популярлаштыруға, шулай ук жәмгыять үсешенә мөһим ресурсы буларак социомэдәни функцияларне тормышка ашыру өчен уңай шартлар тудыру максатыннан музейларны комплекслы үстерүгә юнәлдерелгән.

"2026 - 2030 елларга китапханә эшен үстерү" ярдәмче программасы гражданның мәгълүматтан һәм белемнәрдән ирекле файдалануға конституциячел хокукларын гамәлгә ашыруны, шулай ук китапханәләрдә саклана торган милли мэдәни мирасны саклап калуны тээмин итәргә сәләтле китапханә хезмәте күрсәтү системасын үстерүгә юнәлдерелгән.

"2026 - 2030 елларга концерт оешмаларын һәм башкару сэнгатен үстерү" ярдәмче программасы Милли музыкаль традицияларне саклап калуны һәм үстерүне, заманча музыка сэнгатен үстерүне максат итеп куя. Районның муниципаль концерт оешмалары чөлтәренә бүтүнгә торышын, 2026 елга кадәр концерт учреждениеләренә үсеш перспективаларын чагылдыра.

"2026 - 2030 елларга Регионара һәм милләтара мэдәни хезмәттәшлекне үстерү" ярдәмче программасы Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының мэдәни-тарихи һәм мэдәни-инновация үзәге статусын күтәрүгә, Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының мэдәни-тарихи һәм мэдәни-инновация үзәге статусын күтәрүгә, Апас муниципаль районында, район халкы арасында толерантлык тәрбияләнүгә юнәлдерелгән чара үткөрү

Программаны гамәлгә ашыру вакыты - 2026-2030 еллар.

Программаны ресурслар белән тээмин итүне нигезләнү

Программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тээмин итү законнарда билгеләнгән тәртиптә бирелә торган федераль, республика, шулай ук Апас муниципаль районы бюджеты акчаларыннан файдалануны күздә тотта.

Программаны финанслауның гомуми күләме 975 038,90 мең сум тәшкит итә, шул исәптән Апас муниципаль районы бюджеты акчалары 320861,6 мең сум, шул исәптән:

2026 ел-167 889,20 мең сум;

2027 ел-190 054,50 мең сум;

2028 ел-205 698,40 мең сум;

2029 ел-205 698,40 мең сум;

2030 елда-205.698, 40 мең сум.

Программаны гамәлгә ашыруны ресурслар белән тээмин итү фараз характерында була һәм, тиешле бюджетларның мөмкинлекләрен исәпкә алып, ел саен төзәтеләргә тиеш.

Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программаны гамәлгә ашыру барышында муниципаль заказчы-координатор төп башкаручыларның үзара хезмәттәшлеген тээмин итә, чараны гамәлгә ашыруның барышын һәм турыдан-туры башкаручыларның акчаларны нәтижәле куллануын контрольдә тотта. Программа сикхерен гамәлгә ашыру программа заказчысы тарафыннан программа сикхерен

башкаручыларның барысы белән төзелә торган муниципаль контрактлар нигезендә Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актларына төгәл туры китереп башкарыла.

Башкарма комитетның мәдәният бүлеге:

квартал саен, хисап чорыннан соң килә торган айның 25 числосына кадәр, Апас муниципаль районының икътисад бүлегенә муниципаль программаны гамәлгә ашыру турында статистик, белешмә һәм аналитик мәгълүмат, шулай ук финанс чараларыннан файдалануның нәтижәләре турында мәгълүмат тапшыра.;

ел саен, хисап чорыннан соң килүче елның 1 мартына кадәр, Апас муниципаль районының икътисад бүлегенә муниципаль программаны гамәлгә ашыру эшләренең барышы һәм аны гамәлгә ашыруга акчаларны нәтижәле файдалану турында мәгълүмат тапшыра.

Программаның социаль-икътисады нәтижәләгән бәяләү

Мәдәниятнең фундаменталь үзенчәлеге шунда ки, мәдәни эшчәнлекнең мөһим нәтижәләре вакыт буенча кичектерелгән социаль эффектта чагыла һәм интеллектуаль потенциалның артуында, индивидуумнарның кыйммәт ориентирлары һәм үз-үзләрен тоту нормаларының үзгәрүендә чагыла, бу ахыр чиктә жәмгыять яшәеше нигезләрендә үзгәрешләргә китерә.

Программада мәдәни эшчәнлекнең агымдагы нәтижәләрен генә характерлый торган индикаторлар һәм цифрлы күрсәткечләр системасын куллану күздә тотыла. Шулай ук вакытта конкрет ярдәмче программаларда үз нәтижәлелек күрсәткечләре булырга мөмкин. Программаны һәм аның ярдәмче программаларын гамәлгә ашыруның нәтижәләгән бәяләү Программаның муниципаль заказчысы - координаторы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Программаны гамәлгә ашыруның төп социаль-икътисады эффектты Апас муниципаль районы гражданны тормышында мәдәниятнең социаль ролен күтәрүдә һәм, димәк, Апас муниципаль районында тормыш сыйфатын күтәрүдә, мәдәният өлкәсендә модернизация курсы тормышка ашыру өчен уңай ижтимагый атмосфера тудыруда чагыла. Бу эффект аерым алганда белдереләчәк:

Апас районында яшәүче халыкларның үзенчәлекле бербөтенлеген саклап калуға ярдәм итә торган мәдәни кичеккән бердәмлеген ныгытуда;

ижади эшчәнлек өчен уңай шартлар тудыруда, мәдәнияттә һәм сәнгатьтә халыкка тәкъдим ителә торган мәдәни байлыklarның һәм мәгълүматның төрлелегән һәм аңлаешлылыгын тәмин итүдә;

мәдәниятне икътисады үстерү процессларын активлаштыруда һәм тармакка жәлеп ителә торган дәүләтнеке булмаган ресурсларны үстерүдә;

ирекле хезмәт базары шартларында ижади һөнәрләрен яшә белгечләренең конкурентлыкка сәләтлелегән тәмин итүдә, шулай ук яшьләргә эстетик тәрбия бирүне үстерүдә.

Мәдәниятне үстерү бурычлары әйләнә-тирә мохитне саклау бурычлары белән тыгыз бәйләнгән. Кагыйдә буларак, бу элемент мәдәни ландшафтларны һәм истәлекле урыннарны саклау өлкәсендә, музей-тыюлыклар эшчәнлегендә күренә. Истәлекле урыннар һәм саклана торган тарихи-мәдәни территорияләр системасын формалаштыру Экология һәм табигый мирасны саклау проблемаларын хәл итүгә турыдан-туры бәйле. Шулай итеп, Программа мәдәниятне үстерү проблемаларын әйләнә-тирә мохитне саклау бурычы белән тыгыз бәйләнештә хәл итә. Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәләгән программада каралган максатчан индикаторларга һәм күрсәткечләргә фактта ирешү дәрәжәсе буларак бәяләнә.

"2026 - 2030 ЕЛЛАРГА МУЗЕЙ ЭШЕН ҮСТЕРҮ" ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

Программа Паспорты

Программа Исеме	"2026 - 2030 елларга музей эшен үстерү" (алга таба - ярдәмче программа)
ярдәмче программаның заказчысы	Апас муниципаль районы башкарма комитеты
Ярдәмче программаны төп эшләүче	"Апас туган якны өйрәнү музейе" муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе
Ярдәмче программаның максаты	Жәмгыять үсешенә мөһим ресурсы буларак социомәдәни функцияләргә гамәлгә ашыру өчен музейларны комплекслы үстерү
Ярдәмче программаның бурычлары	1. Апас районы Музей фондының дәүләт өлешен саклау, өйрәнү һәм туплау (Дәүләт каталогы). 2. Апас муниципаль районы музей фондын популярлаштыру. 3. Музейларның мәдәни һәм фәнни-агарту, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыруы. 4. Музейларны мәгълүматлаштыру
Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2026-2030 еллар
Еллар буенча бүлеп, Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре	Ярдәмче программаны Апас районы бюджеты акчалары исәбеннән финанслауның гомуми күләме 38360 мең сум тәшкил итә, шул исәптән еллар буенча: 2026 ел-7310 мең сум; 2027 ел-7400 мең сум; 2028 ел-7550 мең сум; 2029 ел-8000 мең сум; 2030 елда-8100 мең сум. Искәрмә: ярдәмче программаны финанслау күләмнәре фараз характерында була һәм тиешле финанс елына Апас муниципаль районы бюджеты проектын формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш
Ярдәмче программаның максатларын һәм бурычларын гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтижеләре	Программа чараларын гамәлгә ашыру 2030 елга арттыруга ирешергә мөмкинлек бирәчәк: - музейларның төп фонды дәүләт исәбенә куелган һәм саклауга куелган эйберләр санының 5 процентка кадәр; - яңгын куркынычсызлыгы системалары белән жиһазландырылган музей майданнарының өлеше 100 процентка кадәр;

(нәтижеләрне бәяләү индикаторлары) һәм аның бюджет нәтижелелеге күрсәткечләре	<ul style="list-style-type: none"> - төп фондның музей эйберләрен актив күрсәтүдә катнашкан күләменең 41 процентка кадәр; - хисап чорында музейларга бару өлешенең алдагы чорга нисбәте 5 процентка кадәр; - 2030 елга социаль якланмаган һәм мөмкинлекләре чикләнгән кешеләр тарафыннан музейларга бару саны 10 га кадәр%; - үз фондларыннан күргәзмәләр санының нисбәте 3 процентка кадәр; - электрон каталогка кертелгән музей эйберләре саны 3,5 процентка кадәр; - хезмәткәрләрнең гомуми санына карата компьютерлаштырылган эш урыннары саны 100 процентка кадәр
---	--

I. Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемаларга гомуми характеристика

Апас муниципаль районының музей челтәре-Апас муниципаль районының 1 Район туган якны өйрәнү музейе һәм 3 структур бүлекчәсен үз эченә ала.

Апас муниципаль районының туган якны өйрәнү музейе (өч структур бүлекчәсе белән) якынча 17,6 мең (17586) саклау берәмлеге саклый.

Музейларга килүчеләрнең төп төркемнәре-гаилә аудиториясе, балалар аудиториясе, яшьләр, ташламалы категорияләр (свода катнашучылар һәм аларның гаилә әгъзалары, пенсионерлар, инвалидлар һ.б.). Бүген музейлар тарафыннан эшләнә торган төрле программалар һәм акцияләр күбрәк нәкъ менә шушы максатчан төркемнәргә юнәлдерелгән.

Район халкының мәдәни кыйммәтләргә ирешүе музейлар тарафыннан стационар күргәзмәләр оештыру аша гына түгел, ә күчмә экспозицияләр, массакуләм вакыйгаларны озата баручы күргәзмә чаралары, шулай ук Татарстан Республикасы музейлары белән уртак проектлар аша да тәмин ителә.

Хәл итүне таләп итүче музей эшчәнлегенә проблемалары

музейларның матди-техник базасы житәрлек дәрәжәдә үсеш алмавы; тәҗрибәле гидлар һәм белгечләр житмәү фәнни-тикшеренү эшчәнлегенә, белем бирү программалары һәм экскурсияләр сыйфатына тискәре йогынты ясы; бөтен музей фондын мәдәни-мәгариф, фәнни-агарту максатларында актив файдаланмау; дәүләт музейларын мәгълүматлаштыруның житәрлек булмавы; Мәдәни туризмның житәрлек дәрәжәдә үсмәве инфраструктураның көчсезлегенә белән бәйле.

Көчле яклары	Йомшак яклары
<ol style="list-style-type: none"> 1. Музей фондының сыйфат һәм сан дәрәжәсе. 2. Музей белгечләренең югары профессиональ дәрәжәсе. 3. Музей эшендә традицияләр давамлылыгы. 4. Массакүләм мәгълүмат чараларында музейлар эшчәнлеген киң яктырту. 5. Уртак күргәзмә проектларын оештыру өчен әйдәп баручы федераль музейларны жәлеп итү 6. Музей эшчәнлегенә конкурсларында актив 	<ol style="list-style-type: none"> 1.Музейларның матди-техник жиһазланышы Начар. 2.Музей эшчәнлегенә мәгълүмати технологияләрнең житәрлек дәрәжәдә кертелмәве. 3.Социаль челтәрләрне дә кертеп, медиаресурслардан рациональ файдаланмау.

катнашу .	4.Аудиогидлар, экспонатларны арттыру өчен чаралар һәм мөмкинлекләре чикләнгән кешеләр өчен махсус этикеткалар булмау. 5. Тәҗрибәле гидлар һәм белгечләр житмәү фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү программалары һәм экскурсияләр сыйфатына тискәре йогынты ясый.
Мөмкинлек	Янау
1. Программаны гамәлгә ашыруга дөүләт һәм жәмәгать ярдәме. 2. Яңа мәгълүмат системаларын керту	1. Программаны финанслау тулы күләмдә түгел, бу экспозицияләргә яңартуны кыенлаштыра 2. Программа белән нәтиҗәле идарә итмәү. 3. Административ киртәләр. 4. Экспонатлар реставрация булмау аркасында яраксыз хәлгә килә.

"2026 - 2030 ЕЛЛАРГА МУЗЕЙ ЭШЕН ҮСТЕРҮ "ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫНЫҢ МАКСАТЫ, БУРЫЧЛАРЫ, НӘТИЖӘЛӘРНЕ БӘЯЛӘУ ИНДИКАТОРЛАРЫ ҺӘМ СИХЕРНЕ ФИНАНСЛАУ

Төп чараларның исеме	Башкаручы	Ахыргы нәтиҗәләргә бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлекләре	2026	2027	2028	2029	2030
			год	ел	ел	ел	ел
1	2	3	4	5	6	7	8
Музей фондын әсәрләр һәм тарих һәм мәдәният һәйкәлләре белән тулыландыру	музейлар	Музейларның төп фонды дөүләт исәбенә куелган һәм саклауга куелган әйберләр санының ел ахырына ел башына нисбәте, %	101	101	101	101	101
Музейларны	музейлар	Куркынычсызлык	90	95	97	98	100

куркынычсызлык саклау-янгын сундеру системалары белэн тээмин итү (шул исэптэн өч структур бүлекчэ)		саклау-янгын сундеру системалары белэн жиһазландырылга н музей мәйданнары өлеше, %					
Музей фондын мәдәни-мәгариф, фәнни-агарту максатларында куллануны активлаштыру	музейлар	Музей предметларын актив күрсәтүдә катнашкан төп фонд предметларының гомуми санына карата чагыштырма авырлыгы, %	39	40	40	41	41
Реклама һәм PR- эшчәнлекне активлаштыру	музейлар	Хисап чорында музейларга бару санының алдагы чорга нисбәте, %	101	102	102	103	104
Күргәзмә эшчәнлеген активлаштыру	музейлар	Хисап чорында ачылган үз фондларыннан күргәзмәләр санының алдагы чорга нисбәте, %	105	107	108	108	109
Социаль якланмаган гражданнар төркемнәренә, шулай ук мөмкинлекләре чикләнган затларның музейларга баруларын оештыру	музейлар	Социаль якланмаган һәм мөмкинлекләре чикләнган затлар тарафыннан отчет чорында музейларга бару санының алдагы чорга нисбәте, %	101	102	102	103	103
Музейларны компьютер	музейлар	Компьютерлаштыр ылган эш	86	100	100	100	100

техникасы белән тээмин итү		урыннары санының хезмәткәрләрнең гомуми санына нисбәте, %					
----------------------------	--	---	--	--	--	--	--

II. Ярдәмче программаның максаты, бурычлары, ахыргы нәтижәләр һәм аны гамәлгә ашыру сроклары тасвирламасы

Ярдәмче программаның максаты-музейларны социомәдәни функцияләрне тормышка ашыру һәм жәмгыять үсешенә мөһим ресурс буларак комплекслы үстерү.

Өлеге максатны тормышка ашыру өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

1. Музей фондының дәүләт өлешен саклау, өйрәнү һәм туплау (Дәүләт каталогы).
2. Музей фондының дәүләт өлешен популярлаштыру.
3. Музейларның мәдәни һәм фәнни-агарту, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыруы.
4. Музейларны мәгълүматлаштыру.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру срогы - 2026-20230 еллар.

III. Ярдәмче программаны ресурслар белән тээмин итүне нигезләү

Ярдәмче программаны район бюджеты акчалары исәбеннән финанслауның гомуми күләме 38360 мең сум тәшкил итә, шул исәптән еллар буенча:

2026 ел-7310 мең сум;

2027 ел-7400 мең сум;

2028 ел-7550 мең сум;

2029 ел-8000 мең сум;

2030 ел-8100 мең сум

Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре фаразланган характерда була һәм тиешле финанс елына Апас муниципаль районы бюджеты проектын формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш.

"2026 - 2030 ЕЛЛАРГА КИТАПХАНӘ ЭШЕН ҮСТЕРҮ" ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

Ярдәмче программа паспорты

Ярдәмче Программаның Исеме	"2026 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Апас муниципаль районында китапханә эшен үстерү" (алга таба - Ярдәмче программа)
Ярдәмче Программаның Заказчысы -	ТР Апас муниципаль районы башкарма комитеты
Ярдәмче программаны төп эшләүче	Апас муниципаль районының "Үзәкләштерелгән китапханә системасы" МБУ
Ярдәмче Программаның Максаты	Гражданның мәгълүматтан мөмкин кадәр тизрәк, тулы һәм ирекле файдалануны, аларның мәгълүматтан һәм белемнәрдән ирекле файдалануға конституциячел хокукларын гамәлгә ашыруны, шулай ук китапханәләрдә саклана торган милли мәдәни мирасны саклап калуны тээмин итәргә сәләтле китапханә хезмәте

	күрсәтү системасын үстерү
Ярдәмче Программаның Бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Китапханә хезмәте күрсәтүнең нәтижәле системасын тәмин итү. 2. Китапханә фондларының актуальләшүен һәм сакланышын тәмин итү. 3. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы китапханәләр челтәренең бердәм мәгълүмат системасын үстерү. 4. Һәркем файдалана алырлык китапханәләр эшчәнлеген модернизацияләү һәм һәркем файдалана алырлык китапханәләрнең матди-техник базасын ныгыту. 5. Китапханәләрнең укуны алга сөрү буенча мәдәни-агарту эшчәнлеген киңәйтү. 6. Өзлексез һөнәри белем бирү һәм квалификация күтәрү системасын үстерү
Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2026-2030 еллар
Еллар буенча бүлеп, Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре	<p>Ярдәмче программаны Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән финанслауның гомуми күләме 176.079, 30 мең сум тәшкил итә, шул исәптән еллар буенча:</p> <p>2026 ел-31 560,00 мең сум; 2027 ел-34 084,80 мең сум; 2028 ел-36 811,50 мең сум; 2029 ел-36 811,50 мең сум; 2030 елда-36.811, 50 мең сум.</p> <p>Искәрмә: Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре фараз характерында була һәм тиешле финанс елына Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы бюджеты проектының формалаштырылганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш</p>
Ярдәмче программаның максатларын һәм бурычларын гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтижәләре (нәтижәләрне бәяләү индикаторлары) һәм аның бюджет нәтижәләлеге күрсәткечләре	<p>Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру 2030 елга ирешергә мөмкинлек бирәчәк:</p> <p>район халкына китапханә хезмәте күрсәтүнең 90 процентын колачлау; Һәркем файдалана алырлык китапханәләрнең жыелма фондында яңа керемнәр өлешен 4,0 процентка кадәр арттыру; үзәкләштерелгән язылу исемнәре санын 70 берәмлеккә кадәр арттыру; китапханәләрнең жыелма электрон каталогында библиографик язмалар санын 50 мең берәмлеккә кадәр арттыру; компьютер жиһазлары һәм Интернет челтәре белән жиһазландырылган һәркем файдалана алырлык китапханәләр өлешен 100 процентка кадәр арттыру; китапханә сайтларына керүләр санын елына кимендә 10% ка арттырырга;</p>

	<p>Заманча китапханә жиһазлары һәм жиһазлары белән тәмин ителгән китапханәләр өлешен арттыру; ел саен уздырылган район китапханәләр чараларының саны 4 берәмлеккә кадәр арту; кимендә 2 берәмлек грантлар буенча ел саен гамәлгә ашырылган китапханә проектлары санын арттыру; ел дәвамында квалификациясен күтәргән белгечләр өлешен тармак белгечләренәң гомуми саныннан 6,5 процентка кадәр арттыру</p>
--	---

I. Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемаларга гомуми характеристика

Һәркем файдалана алырлык китапханәләр бердәм мәгълүмат һәм мәдәни киңлек булдыруда һәм гражданнарның мәгълүматтан һәм мәдәни кыйммәтләрдән файдалануга конституциячел хокукларын гамәлгә ашыруда төп звено булып тора.

Районда һәркем өчен мөмкин булган 28 китапханә, шул исәптән үзәк китапханә, Үзәк балалар китапханәсе, 26 авыл филиалы эшли. Һәркем файдалана алырлык китапханәләр фонды 249 905 саклау берәмлеген тәшкил итә. Теркәлгән кулланучылар саны - 17104 кеше. Ел саен килүчеләр саны 290 349.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң 19.10.1999 N 1683-р күрсәтмәсе белән расланган Социаль инфраструктура объектларына Россия Федерациясе субъектларының норматив ихтыяжын билгеләү методикасы нигезендә районның һәркем файдалана алырлык китапханәләр белән тәмин ителеше 100 процент тәшкил итә, бер китапханәгә 661 кеше туры килә (ТР буенча - 2,4 мең кеше). Китап белән тәмин ителеш районның һәркем файдалана алырлык китапханәләрендә яшәүче 1 кешегә 14 китап тәшкил итә (ТР буенча-15,7). Һәркем файдалана алырлык китапханәләр тарафыннан район халкына күрсәтелә торган хезмәтләр социаль-икътисадый сәясәтнең мөһим факторы булып тора, гражданнарның белем алуына һәм мәдәни үсешенә ярдәм итә, районның һәр кешесенә мәгълүматтан иреккә файдалану мөмкинлеген тәмин итә.

Хәзерге вакытта китапханә тармагында актуаль проблемалар булып тора:

1. Китапханә фондларын сыйфатлы яңартуның акрын темплары: актуаль тармак әдәбиятына, балалар әдәбиятына ихтыяж зур, фондларның яңартылуын арттырырга кирәк.

2. Китап саклагычлар өчен мөйданнар житмәү. Авыл китапханәләре биләгән мөйданнар елдан-ел кими бара. 3 китапханә капитал ремонт таләп итә. (Югарыддырчы, Дәвеш һәм Тутай авыл китапханәләре)

3. Китапханәләренәң матди-техник базасы зәгыйфь булу - заманча китапханә жиһазлары, транспорт чаралары, фондларның сакланышын һәм иминлеген тәмин итү чаралары булмау. Китапханәләр физик мөмкинлекләре чикләнгән затларга хезмәт күрсәтү өчен жайлаштырылмаган.

4. Электрон рәвештә күрсәтелә торган хезмәтләренәң күләмен һәм төрләрен арттыру таләп ителә. Үзәк һәм Үзәк балалар китапханәләре "Татарстан Республикасы Милли электрон китапханәсе" порталында үз сайтларын алып бара, аның кысаларында Китапханәләренәң жыелма электрон каталогы төзелә. Алдагы елларда да эшләү өчен китапханәләренәң программа-техник комплексларын мәгълүматлаштыру һәм даими яңарту зарур. Программа компьютер жиһазлары һәм программа тәминаты сатып алуны күздә тотта.

Басма документларны башка мәгълүмат чыганаclarына күчерү эшен планлаштырырга кирәк. Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру халыкка мәгълүмати-китапханә хезмәте күрсәтүне камилләштерүгә, инновацион технологияләренә үстерүгә, район халкына мәгълүмати ресурслардан ерактан файдалану мөмкинлеген бирүгә ярдәм

итәчәк.

Китапханә фондының иминлеген һәм сакланышын тәмин итү бурычын хәл итү өчен фондларның Комплекслы куркынычсызлык системасын эшләү һәм гамәлгә кертү, биналарның физик һәм санитар-гигиена норматив торышын саклау, куркынычсызлыкның техник чараларын заманча комплекслар белән җиһазлау зарур.

Апас муниципаль районының "Үзәкләштерелгән китапханә системасы" МБУда 40 хезмәткәр эшли. Алар арасыннан 30 хезмәткәрнең югары белеме бар, шул исәптән 19 китапханә, 10 урта - махсус, шул исәптән 6 китапханә хезмәткәре. Тәмин ителеш 62,5% тәшкил итә.

Һөнәри белем бирү системасын, шул исәптән укуытуның заманча методларын үстерү, эшнең төрле формаларын - "түгәрәк өстәлләр", проблемалы семинарлар, һөнәри осталык конкурслары, тренинглар, эшлекле уеннар һ.б. куллану китапханә хезмәткәрләренең тиешле квалификация дәрәжәсен күтәргә ярдәм итәчәк.

Китапханә системасын ныгыту, үстерү һәм модернизацияләү буенча бурычлар дәрәжәсе һәм күләме программа-максатчан метод нигезендә хәл итүне таләп итә. Программа-максатчан метод ярдәмче программада бирелгән проблемаларны хәл итүгә игътибарны тупларга, күрсәтелгән срокларда китапханә эшен үстерү буенча бурычларны комплекслы хәл итәргә мөмкинлек бирәчәк, бу район халкына китапханә хезмәте күрсәтүнең сыйфатын күтәрергә мөмкинлек бирәчәк.

2026 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Апас районында китапханә эшен үстерү буенча ярдәмче программа Татарстан Республикасының Мәгълүмат һәм коммуникация технологияләрен үстерү буенча дәүләт программасы һәм башка проектлар белән үзара бәйләнгән.

II. Ярдәмче программаның максатлары, бурычлары, ахыргы нәтижеләрен һәм аны гамәлгә ашыру срокларын тасвирлау

Татарстан Республикасы Хөкүмәтенең китапханә эшен үстерү һәм халыкка китапханә-мәгълүмат хезмәте күрсәтү өлкәсендәге сәясәте өстенлекләре "китапханәләр һәм китапханә эше турында" 2019 елның 6 августындагы 65-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнда, "2011-2015 елларга Татарстан Республикасының Социаль-икътисадый үсеш программасын раслау турында" 2011 елның 22 апрелендәге 13 - ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән, Россия Федерациясенең Дәүләт мәдәни сәясәте өстенлекләренә туры килә "Россия мәдәнияте" федераль максатчан программасы концепциясе белән билгеләнгән федерациянең (2012 ел) - 2018 ел". (ТР МК 05.11.2019 N 1011 карары редакциясендә)

Ярдәмче программаның максатлары-гражданның мәгълүматтан һәм белемнәрдән ирекле файдалануга конституциячел хокукларын гамәлгә ашыруны, китапханәләрдә саклана торган милли мәдәни мирасны саклап калуны тәмин итәргә сәләтле китапханә хезмәте күрсәтү системасын үстерү.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итү күздә тотыла:

1. Китапханә хезмәте күрсәтүнең нәтижәле системасын тәмин итү;
  2. Китапханә фондларының актуальләшүен һәм сакланышын тәмин итү;
  3. Татарстан Республикасы китапханәләр челтәренә бердәм мәгълүмат системасын үстерү;
  4. Китапханәләрнең эшчәнлеген модернизацияләү һәм аларның нәтижәле эшләве, кулланучыларның имин һәм уңайлы булуы өчен китапханәләрнең матди-техник базасын ныгыту;
  5. Китапханәләрнең укуны алга жибәрү буенча мәдәни-агарту эшчәнлеген киңәйтү;
  6. Өзлексез һөнәри белем бирү һәм квалификация күтәрү системасын үстерү.
- Подпрограмманың төп максатлары, бурычлары аның кушымытасында күрсәтелгән.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру срогы-2026-2030 еллар.

Кушымта

Ахыргы нәтижеләрне бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлекләре	2026 год	2027 год	2028 год	2029 год	2030 год
Халыкка китапханә хезмәте күрсәтү, %	90%		90%	90%	90%
Район китапханәләренең жыелма фондында яңа керемнәр өлеше, %	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Үзәкләштерелгән язылу исемнәре саны, берәмлекләр	70	70	70	70	70
Татарстан Республикасы китапханәләренең жыелма электрон каталогындагы язмалар саны, берәмлекләр	1 819	2 000	2 000	2 000	2 000
Төзелгән модель китапханәләр саны, берәмлекләр	0	0	0	0	0
Ел саен үткәрелә торган мәгълүмати-китапханә хезмәтләрен киңәйтүгә, укуны алга сөрүгә юнәлдерелгән район сихерләре саны, берәмлекләр	4		4	4	4
Массакуләм китапханә сихеренә йөрүләр саны	49 597		49 598	49 599	49 560
Китапханәләргә йөрү (укучыларның гомуми санының хисап чорында килүләр санына мөнәсәбәте)	17,0		17,0	17,0	17,0

III. Ярдәмче программаны ресурслар белән тәэмин итү

Ярдәмче программаны Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән финанслауның гомуми күләме 176.079, 30 мең сум тәшкил итә, шул исәптән еллар буенча:

- 2026 ел-31 560,00 мең сум;
- 2027 ел-34 084,80 мең сум;
- 2028 ел-36 811,50 мең сум;
- 2029 ел-36 811,50 мең сум;
- 2030 елда-36.811, 50 мең сум.

Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре фаразланган характерда була һәм тиешле финанс елына Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы бюджеты проектын формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш.

IV. Ярдәмче программаның икътисадый һәм социаль нәтижелелеген бәяләү

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган төп нәтижеләре:

китапханэлэр фондларын төрле мәгълүмат чыганаclarында документлар белән комплектлауны тәэмин итү һәм фондларның сыйфат характеристикаларын яхшырту аша китапханә фондының оптималь моделен булдыру; китапханэләр фондларының яңартылуын арттыру;

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы китапханэләренәң жыелма электрон каталогы күләмен арттыру;

Апас муниципаль районында компьютер жиһазлары һәм Интернет челтәренә керү мөмкинлеге булган китапханэләр өлешен арттыру;

китапханәләренәң мәгълүмати һәм белем бирү эшчәнлеген активлаштыру, укучыларга хезмәт күрсәтү юнәлешләрен һәм формаларын киңәйтү;

халыкка мәгълүмати һәм китапханә хезмәте күрсәтүне яхшырту, Интернет челтәренә керү мөмкинлекләрен киңәйтү.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның төп социаль нәтижәсе - халыкның барлык социаль төркемнәре өчен китапханәләрдән файдалану мөмкинлеген тәэмин итү, китапханәләренәң заманча үсешенә ярдәм итү, китапханәчеләр өчен уңайлы шартлар тудыру һәм китапханәләрдән файдаланучыларга хезмәт күрсәтүнең сыйфатын күтәрү, жәмгыятьтә китапханәләренәң абруен һәм ролен күтәрү, китапханәләренәң укуны һәм китапны алга жибәрү буенча мәдәни-агарту эшчәнлеген киңәйтү, китапханәләренәң ялын оештыру һәм укуга халыкның барлык категорияләрен жәлеп итү буенча эшен камилләштерү. китапханә эше өлкәсендә бюджет акчаларын тотуны оптимальләштерү.

"2026-2030 ЕЛЛАРГА КЛУБ КОНЦЕРТ ОЕШМАЛАРЫН ҺӘМ БАШКАРУ СӘНГАТЕН ҮСТЕРҮ" ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ ПАСПОРТЫ

Муниципаль ярдәмче программа исеме	"2026-2030 елларга клуб концерт оешмаларын һәм башкару сәнгәтен үстерү"
Муниципаль ярдәмче программаның максаты	Апас районы территориясендә бердәм мәдәни пространство Булдыру һәм Саклап калу; мәдәният учреждениеләренәң муниципаль берәмлекләренәң жирле үзидарә органнары, ижтимагый берләшмәләр һәм оешмалар, мәгариф системасы учреждениеләре, массакүләм мәгълүмат чаралары, иҗат һәм дини оешмалар белән ведомствоара хезмәттәшлеген үстерү; -халыкта гражданлык үзенчәлеген, әхлакый-әхлакый һәм толерант дөнъяга караш формалаштыру буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру; - эш юнәлешләрен һәм формаларын камилләштерү; - мәдәни-ял итү учреждениеләрендә чара сыйфатын күтәрү; - Мәдәни-ял итү учреждениеләрен методик һәм мәгълүмати тәэмин итү
Муниципаль ярдәмче программаның бурычлары	Мәдәниятне, сәнгәтне үстерү, ТР Апас МР тарихи-мәдәни мирасын саклау һәм популярлаштыру өчен шартлар тудыру; План нигезендә массакүләм һәм бәйрәм мәдәни-массакүләм чаралар уздыру. Мәдәни-ял итү чараларында катнашучылар санының артуы; "Мәдәният" өлкәсендә халыкта гражданлык тәңгәллеген формалаштыруны, иҗади потенциалны ачуны, толерантлык тәрбияләүне, этникара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр культурасын тәэмин итә торган системаны үстерү һәм модернизацияләү
Муниципаль ярдәмче	ТР Апас МР башкарма комитеты

программаның муниципаль заказчысы						
Муниципаль ярдәмче программаны эшләрүче	Апас муниципаль районының "Үзәкләштерелгән клуб системасы" МБУ					
Муниципаль ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары	2026-2030 ел.					
Муниципаль ярдәмче программаны финанслау чыганаclarы, шул исәптән еллар буенча:	Финанслау чыганаclarы булып Апас муниципаль районы бюджеты акчалары тора					
	Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре фаразланган характерда була һәм тиешле финанс елына Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы бюджеты проектының формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш, мең сумнарда					
	барлығы	2026	2027	2028	2029	2030
Жирле бюджет акчалары	719885,81	119422,41	141307,40	153052,0	153052,0	153052,0
Муниципаль ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның планлаштырыла торган нәтижеләре	Төрле дәрәжәдәге конкурсларда, фестивальләрдә катнашучылар санын арттыру; Клуб формированиеләрендә катнашучылар алган дипломнар, премияләр санын арттыру; Массакүләм һәм мәдәни-массакүләм программа чараларында катнашучылар өлешен арттыру; Үзешчән сәнгать сәнгатенең клуб формированиеләрен һәм аларда катнашучылар санын арттыру; Түләүле нигездә сихерне арттыру					

I. Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемаларга гомуми характеристика

Кешеләрнең рухи тормышын оештыручы факторларның берсе буларак мәдәниятнең социаль роленең артуы жәмгыять үсешенең хәзерге этабының үзенчәлеге булып тора. Шул ук вакытта мәдәният кешелекнең рухи тәҗрибәсе буларак кына түгел, ә һәр кешенең иҗатка сәләтен формалаштыручы, кеше яшәшенә нигез салучы, цивилизацияле тормышның кыйммәтләрен һәм формаларын саклап калу сәләтен формалаштыручы үзенчәлекле чынбарлык буларак та чыгыш ясый. Кешенең иҗади көчләрен, сәләтләрен һәм талантларын чагылдыру һәм үстерү өчен кирәкле шартлар булу жәмгыятьнең мәдәни үсешенең кирәкле критерие булып тора. Халыкның тормыш сыйфатының мәдәни өлешен яхшыртуга юнәлдерелгән мәсьәләләргә хәл итү жирле үзидарә органнарының мәдәният өлкәсендәге вәкаләтләрен гамәлгә ашыру һәм әлеге проблемаларны программ-максатчан метод нигезендә хәл итү зарурлыгы белән билгеләнә. Муниципаль ярдәмче программаны гамәлгә ашыру мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгытуга юнәлдерелгән-Бу мәдәниятне хәзерге шартларда Апас муниципаль районының социаль-икътисадый үсешендә иң мөһим ресурсларның берсе буларак тануны билгели торган конкрет адымнар.

Ярдәмче программаның сихерен гамәлгә ашыру мәдәни эшчәнлекнең барлык субъектлары

катнашында Социаль эһемияткэ ия максатларга ирешергэ мөмкинлек бирэчэк, бюджет ресурсларын нәтижәле тотуны тәэмин итэчэк һәм аларга ярдәм итэчэк:

1. Мәдәниятне, сәнгатьне үстерү, тарихи - мәдәни мирасны саклау һәм популярлаштыру өчен шартлар тудыру.
2. План нигезендә массакуләм һәм бәйрәм мәдәни-массакуләм чаралар уздыру.

Программада каралган ярдәмче чаралар исемлеге

Мәдәни-ял итү системасын модернизацияләү.

Өлеге процессны камилләштерү чаралары системасында:

- клуб, китапханә, музей системасында хәзерге заманда халык белән эшләүнең өстенлекле юнәлешләрен билгеләү;
- инновацион рәвешләренә һәм ысулларны үстерү;
- районның муниципаль берәмлекләре белән үзара хезмәттәшлекне тәэмин итү;
- мәдәни-ял итү чараларын популярлаштыру.

Мәдәни-ял итү учреждениеләрендә мәгълүмати, фәнни-теоретик һәм методик тәэмин итү.

- "мәдәният" өлкәсендә программалар һәм методикалар комплексын эшләү;
- балаларда, яшүсмерләрдә һәм яшьләрдә патриотик тәрбия формаларын, методларын һәм чараларын эшләү ;
- районның социаль-икътисадый үсешендә кинрәк мәдәният учреждениеләре өчен шартлар тудыру;
- халыкның ижади потенциалын үстерүгә ярдәм итү;
- авыл жирендә ирекле (волонтерлык) һәм коммерциягә карамаган оешмаларның эшен стимуллаштыру, шул исәптән социомәдәни проектларны гамәлгә ашыру максатларында аларга ярдәм итүгә юнәлдерелгән чаралар.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру кысаларында башкаручыларның түбәндәге функцияләренә башкаруы күз алдында тотыла:

- алар тарафыннан социаль-мәдәни юнәлештәге Ярдәмче программалар (планнар) эшләү һәм аларны гамәлгә ашыруны оештыру (ярдәмче программаны үтәү буенча конкрет эшләр, һәр чара буенча кирәкле чыгымнар һәм аларны финанслау чыганакалары күрсәтеп) ;

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган нәтижәләре (нәтижәләренә бәяләү индикаторлары)

"Мәдәни-ял итү учреждениеләре" тармагында инфраструктураны модернизацияләү	2026	2027	2028	2029	2030
мәдәни-массакуләм чаралар санын арттыру	6447 чара	6448 чара	6449 чара	6450 чара	6451 чара
барлык мәдәни-ял итү учреждениеләредә (мәдәни-ял итү учреждениеләрендә) 14 яшькә кадәрге балалар өчен чаралар санын арттыру:	1635 чара	1636 чара	1637 чара	1638 чара	1639 чара
барлык мәдәни-ял итү учреждениеләредә (мәдәни-ял итү учреждениеләрендә) 14-25 яшьлек яшьләр өчен чаралар санын арттыру	2021 чара	2022 чара	2023 чара	2024 чара	2025 чара
Килүчеләр саны, мең кеше	859493	859494	859495	859496	859497
барлык мәдәни-ял итү учреждениеләредә мәгълүмати-агарту	1050	1060	1070	1080	1090

чараларын үткөрү					
халык арасында толерантлык булдыруга юнөлдөрөлгөн чаралар үткөрү	150	160	170	180	190
түлөүлө нигездө юнөлдөрөлгөн чаралар үткөрү	214	215	216	217	218
халыкны мэдэни-ял итү формированиеләре белән колачлау	298	298	298	298	298
Катнашучылар саны, кеше	3205	3205	3205	3205	3205
Район һәм муниципаль халык ижаты конкурсларын һәм фестивальләрен оештыру/финанслау	16/төзелгән сметалар нигезендә	17/төзелгән сметалар нигезендә	18/төзелгән сметалар нигезендә	19/төзелгән сметалар нигезендә	20/төзелгән сметалар нигезендә
Республика һәм Бөтенроссия фестивальләрендә, акцияләрендә, конкурсларында катнашу / финанслау	График буенча/ төзелгән сметалар нигезендә	График буенча/ төзелгән сметалар нигезендә	График буенча/ төзелгән сметалар нигезендә	График буенча/ төзелгән сметалар нигезендә	График буенча/ төзелгән сметалар нигезендә